

SUOMI-SEURA RY:N TAVOITEASIAKIRJA ULKOSUOMALAISSTRATEGIASTA

Suomalaisten kansalaisyhteiskunta ulottuu yli valtiollisten rajojen kaikkialle maailmaan.

Muuttoliikkeen seurauksena maailmalla asuu lähes kaksi miljoonaa suomalaistaustaista henkilöä, joista noin 300 000 on Suomen kansalaisia. Äänioikeutettuja ulkosuomalaisia on runsaat 250 000. Ulkosuomalaisuus on osa koko Suomen tarinaa ja yhä useammalla suomalaisista on omakohtaista kokemusta ulkosuomalaisuudesta.

Siirtolaisuusinstituutin kesäkuussa julkaisema Muuttuva ulkosuomalaisuus -tutkimus osoittaa, että ulkosuomalaiset ovat moninainen ryhmä. Ammatillinen kirjo on laaja, samoin muuttokohteet ja -syyt. Myös kaksoiskansalaisia, kaksikielisiä ja erilaisiin vähemmistöihin kuuluvia on paljon. Tämä moninaisuus tulee nähdä mahdollisuutena Suomelle.

Suomalaiset sukujuuret, kotimaisten kielten taito ja kulttuurien tuntemus tai opiskeluvuodet Suomessa luovat usein vahvan siteen Suomeen ja suomalaisiin. Verkostojen ja mielikuvien maailmassa kokemuksellisella ja kulttuurisella kaikupohjalla voi olla suuri merkitys ihmisten muuttohalukkuuteen, matkailuun tai taloudellisiin investointipäätöksiin (Anna Rotkirch, 2021).

Vaikka ulkosuomalaisia on huomattavan paljon, he ovat toistaiseksi vielä suhteellisen näkymätön ryhmä suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Suomi-Seura ry:n visio on kansainvälisesti osallistava Suomi, jossa ulkosuomalaiset otetaan innovatiivisesti mukaan Suomen tulevaisuuden rakentamiseen. Vision kannalta on tärkeää vahvistaa entisestään ulkosuomalaisten siteitä Suomeen, luoda monipuoliset ja -kanavaiset mahdollisuudet suomen kielen ja kulttuurin ylläpitämiselle maailmalla, edistää ulkosuomalaisten osallisuutta, tukea sujuvaa paluumuuttoa ja asettautumista Suomeen sekä kehittää ulkosuomalaisille saavutettavia palveluja.

Digitalisaatio on luonut rajattomat mahdollisuudet verkostoitumiselle ja palveluiden kehittämiselle. Sen sijaan, että menemme palveluiden luokse, ne tulevat meidän luoksemme. Digitalisaation hyödyntäminen ulkosuomalaisten palveluiden kehittämisessä on myös kestävä kehityksen periaatteiden mukaista ja tuo kustannussäästöjä.

Vain harva ulkomailla asuvista noin 250 000 suomalaisesta käyttää äänestys-oikeuttaan Suomen vaaleissa. Alhaiseen osallistumiseen ovat vaikuttaneet yhtäältä käytännön hankaluudet, kuten pitkät etäisyydet äänestyspaikalle, ja toisaalta ulkosuomalaisille tärkeiden teemojen näkymättömyys vaalikeskusteluissa ja -kampanjoissa. Ulkosuomalaiset ovat hajallaan ympäri maailmaa ja äänestävät eduskuntavaaleissa eri vaalipiireissä. Siten ulkosuomalaisten äänet jakaantuvat eri vaalipiireihin.

Ulkosuomalaisasioiden edistämisen haasteena on se, että ulkosuomalaisia koskevat asiat jakaantuvat hallinnollisesti usean eri ministeriön tai muun valtiollisen vastuutahon alaisuuteen. Vaikka sisäministeriöllä

on ulkosuomalaisasioita koordinoiva rooli, ulkosuomalaisten näkökulmasta Suomelta puuttuu yksi keskitetty/erityinen viranomaistaho, joka vastaa ja edistää ulkosuomalaisten asioita.

Ulkosuomalaisuus on maailmanlaajuinen, moniulotteinen ja muuttuva yhteiskunnallinen ilmiö. 2020-luvun ulkosuomalaiset muodostavat globaalin verkoston, jonka piirissä on erittäin korkeaa osaamista ja asiantuntemusta. Keskeinen kysymys onkin, miten tätä verkostoa voisi nykyistä paremmin hyödyntää.

Ulkosuomalaisten toiveet ja tarpeet Suomen ulkosuomalaispolitiikan kehittämiseksi heijastuvat Suomi-Seura ry:n ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselmissa, *Muuttuva ulkosuomalaisuus* –kyselytutkimuksen tuloksissa (Siirtolaisuusinstituutti, 2021), ulkosuomalaisten kuulemisissa keväällä 2021 ja 7. – 13.6.2021 järjestetyssä virtuaalisessa Suomi-kylässä sekä Suomi-Seuran toteuttamassa ulkosuomalaisnuoria koskevassa *Siivet vievät, juuret Suomessa - Suomi-Seura ulkosuomalaisnuorten palvelujen tarjoajana* -selvityksessä (Outi Arvola, 2019). Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman *Ulkomaankoulujen asemaa ja tulevaisuutta kehittäneen työryhmän* (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:28) muistiossa on ulkosuomalaisten kulttuuri- ja koulutuspalveluja koskevia kehittämissesityksiä, jotka on huomioitu tässä tavoitepaperissa. Tavoitepaperissa on myös hyödynnetty ulkosuomalaisten vaalikäyttäytymistä koskevaa tutkimusta *On the Borderlines of Voting: Finnish emigrants' transnational identities and political participation* (Johanna Peltoniemi, 2018) ja *Politiikan ilmastomuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019*. (toim. Sami Borg, Elina Kestilä-Kekkonen, Hanna Wass).

Ulkosuomalaisstrategian kannalta läpileikkaavia teemoja ovat mm.

1. Osallistuminen ja vaikuttaminen
2. Rajat ylittävä sujuva asiointi (palvelut)
3. Suomen kansalaisuuteen liittyvä asiat
4. Suomalainen identiteetti ja äidinkieli (monikansalaisuus, monet etnisyydet)
5. Paluumuuton sujuvoittaminen
6. Ulkosuomalaisuutta koskevan tutkimustiedon ja tietoisuuden lisääminen (viestintä)
7. Ulkosuomalaisten osaamisen hyödyntäminen

Suomi-Seuran tavoitteet strategiakaudelle 2022 – 2026 ovat seuraavat:

Tavoite 1: Ulkosuomalaisasioiden tehokas ja selkeä koordinointi valtionhallinnossa sekä viestintä

Tavoite 2: Ulkosuomalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen

Tavoite 3: Sujuvat palvelut ulkosuomalaisille ja mahdollisuus asioida ajasta ja paikasta riippumatta

Tavoite 4: Suomen kansalaisuuden merkitys, kansalaisuuskyseymykset

Tavoite 5: Suomalaisen identiteetin ja äidinkielen säilyttäminen ja vahvistaminen

Tavoite 6: Ulkosuomalaisten koulutuspalveluiden kehittäminen

Tavoite 7: Ulkosuomalaisten hyvinvoinnin edistäminen

Tavoite 8: Paluumuuttajien tietotaidon arvostaminen ja sujuvan paluumuuton edistäminen

Tavoite 9: Ulkosuomalaisuutta koskevan tutkimustiedon lisääminen

Tavoite 10: Ulkosuomalaiset elinkeinoelämän, vienninedistämisen ja kestävä kehityksen tukena

Tavoite 11: Ulkosuomalaismyönteisen asenneilmapiirin edistäminen

MILLAISIIIN TARPEISIIN VALTIONHALLINNON OLISI PYRITTÄVÄ VASTAAMAAN?

Tavoite 1: Ulkosuomalaisasioiden tehokas ja selkeä koordinointi, edistäminen sekä viestintä

Ulkosuomalaisia koskevissa tutkimuksissa ja selvityksissä toivotaan parannuksia ulkosuomalaisten näkyvyyteen ja asemaan. Valtionhallinnossa on monia kansainvälistymishankkeita, joissa myös ulkosuomalaisten erityistarpeet tulee huomioida.

Ulkosuomalaisstrategian vaikuttavuutta edesauttaa, jos ulkosuomalaisasioista vastaa valtiohallinnossa keskitetty vastuuhenkilö, joka edistää ja valvoo ulkosuomalaisstrategian toteutumista ja raportoi säännöllisesti sen toteutumisesta. Strategian tunnettuutta edesauttaa, jos strategiasta tiedotetaan säännöllisesti (esim. oma verkkosivusto, uutiskirje) ja järjestetään vuotuinen ulkosuomalaisille avoin seurantatilaisuus.

Säännöllinen viestintä ajankohtaisista ulkosuomalaisasioista ja viestinnällinen yhteistyö lisää ulkosuomalaistoimijoiden ja –palveluiden tunnettuutta. Suomen ulkomaanedustustot ovat ulkosuomalaisten kannalta tärkeitä tiedonlähteitä ja ulkoministeriön roolia viestinvälittäjänä ulkosuomalaisille tulee entisestään vahvistaa.

Tavoite 2: Ulkosuomalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen

Ulkosuomalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen vahvistaa entisestään demokratiaa ja Suomen mainetta kansalaisyhteiskuntana. Tutkimustulokset, Suomi-Seuran ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselmat ja ulkosuomalaisten kuulemiset osoittavat, että ulkosuomalaiset haluavat vaikuttaa ja osallistua. Kotimaan politiikka koetaan tärkeäksi, vaikka äänestysaktiivisuus onkin äänioikeutettuja alhaisempi. Valtionhallinnon tuleekin tutkia eri tapoja lisätä ulkosuomalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia osana vaalilainsäädännön kehittämistyötä. Lisäksi kirjeäänestämistä tulee kehittää entistä sujuvammaksi.

Kevään 2019 eduskuntavaaleissa kirjeäänestys oli ensimmäistä kertaa mahdollista ulkosuomalaisille. Ulkosuomalaiset äänestivät aktiivisemmin kuin aikaisemmin ja äänestysvilkkkaus nousi 2,6 prosenttiyksikköä. Ulkomailla asuvista äänioikeutetuista äänesti 12,7 prosenttia. Yli 30 000:sta vaaleissa äänestäneestä ulkosuomalaisesta joka seitsemäs (14,1 %) eli 4 500 äänesti asuinmaassaan postin välityksellä. Kirjeitse äänestäminen oli mahdollista tilaamalla äänestysaineisto Suomesta ulkomailla olevaan osoitteeseensa. Aineiston tilasi vajaat 12 000 ulkosuomalaista, joista lopulta kaksi viidestä (n. 40 %) antoi äänensä postitse. Vilkkaimmin uutta menetelmää käyttäneet asuivat etäällä vaalihuoneistosta, joita olivat mm. Suomen ulkomaanedustustot. Suuri osa kirjeitse äänestäneistä ei ollut äänestänyt edellisissä eduskuntavaaleissa. (Eduskuntavaalitutkimus, 2019)

Ulkosuomalaiset kokevat, että puolueet eivät ole kiinnostuneita ulkomailla asuvista äänestäjistä. Ulkomailta on vaikea hahmottaa Suomen politiikan vaihtoehtoja ja sitä mitä asioita puolueet ajavat ja keitä ehdokkaat ovat. Lisäksi maailmalla syntyneet ja kasvaneet suomalaiset eivät tunne poliittista järjestelmäämme. Puolueilta ja vaaliviranomaisilta kaivataan vahvaa panostusta tiedon löydettävyyteen ja tiedottamisen kehittämiseen.

Suomi-Seura ry kehittää ulkosuomalaisparlamentin toimintaa niin, että sen tekemät esitykset palvelevat entistä paremmin sekä ulkosuomalaisia että Suomen päätöksentekoa. Suomi-Seura ry tehostaa

ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselmien toteutumisen seuranta strategian toteutumisen seurannan yhteydessä yhteistyössä sisäministeriön ja Suomi-Seura ry:n kanssa.

Tavoite 3: Sujuvat palvelut ulkosuomalaisille, mahdollisuus asioida ajasta ja paikasta riippumatta (monipaikkaisuus)

Muuttuva ulkosuomalaisuus -tutkimuksen mukaan ulkosuomalaisille suunnatut palvelut tunnetaan melko huonosti. Erityisesti paluumuuttoa harkitsevat ja pidempään ulkomailla asuneet kaipaavat tukea käytännön asioiden hoitamisessa. Esille nousivat varsinkin terveydenhuoltoon, verotukseen, työllisyyteen, sosiaaliturvaan, kieleen ja lasten hoitoon liittyvät kysymykset. Palvelu- ja tietotarpeita liittyi lisäksi verotukseen, lupa-asioihin ja eläkkeisiin Suomessa. Suomessa asuvien ikääntyvien vanhempien ja omien vanhuusvuosien kannalta hoivajärjestelyt on niinkään aihealue on tärkeä.

Myös ulkosuomalaisnuorten selvityksessä *Siivet vievät, juuret Suomessa* korostuu Internet-sivuston merkitys. Kaikissa viesti on sama: selkeät, ulkosuomalaisille räätälöidyt tiedot. Esimerkiksi selkeä yhteys virastojen sivustoille tai materiaalipankki tarvittavista tahoista koettiin hyväksi. Vastajat kaipasivat spesifiä tietoa liittyen ulkosuomalaisnuorten tarpeisiin. Henkilökohtainen neuvonta sai runsaasti vastausmainintoja avovastauksissa. Toivottiin, että asiantuntijaan voisi olla yhteydessä sähköpostitse, chat-palvelun avulla, puhelimitse, Skypellä tai ”jätä yhteydenottopyyntö” -lomakkeella, joskus myös live-tapaamisen kautta. Henkilökohtaisen neuvonnan tarve näyttäisi korostuvan etenkin paluumuuton ollessa ajankohtaista. Myös työhön liittyvät kysymykset nousivat vastauksissa esille.

Myös ulkosuomalaisille järjestetyt kuulemiset osoittavat, että ulkosuomalaisille tarjottavia palveluita ei löydetä ja niistä kaivataan enemmän tietoa.

Ulkosuomenruotsalaisille järjestetyssä kuulemisessa nousi esille se, että suomen kieli hallitsee yhä enemmän Suomessa. Kielilain mukaisesti viranomaispalvelua tulee saada ruotsiksi vastaavasti kuin suomeksi. Paluumuuton esteenä nähtiin mahdollisuus pärjätä ruotsin kielellä nyky-Suomessa. Viranomaistiedotukseen oltiin suurimmaksi osaksi tyytyväisiä, erityisen tyytyväisiä oltiin Suomen ulkomaanlähetystöjen ruotsinkieliseen palveluun.

Digitaalisuus mahdollistaa kaikille kansalaisille yhtäläisesti saavutettavien palvelujen kehittämisen niin, ettei niistä aiheudu kohtuuttomia kuluja suomalaisille asuinpaikasta riippumatta. Tärkeää olisi saada käyttöön kaikille kansalaisille mahdollisimman helppokäyttöinen, turvallinen ja maksuton tunnistautumistapa Suomen julkisiin palveluihin mahdollisimman pian.

Tutkimustulokset ja kuulemiset osoittavat, että viranomaispalveluihin toivotaan etäpalveluiden kehittämistä ja ulkosuomalaisten parempaa huomioonottamista. Erilaisten virastojen kieli nähdään usein myös ongelmallisena ja vaikeaselkoisena. Lisäksi asiointia helpottaisi, jos valtionhallinnolla olisi ulkosuomalaisten oma ”palveludeski” tai ”Appi”, josta löytyisi kohdennetusti tarvittava tieto ja josta ohjattaisiin oikean tiedon äärelle.

Tavoite 4: Suomen kansalaisuuden merkitys, kansalaisuuskysemykset

Kaksoiskansalaisuus hyväksyttiin Suomessa vuonna 2003 voimaan tulleessa kansalaisuuslaissa. Mahdollisuus säilyttää Suomen kansalaisuus asuinmaan kansalaisuuden rinnalla on osoittautunut ulkosuomalaisille ja heidän jälkeläisilleen tärkeäksi ja halutuksi tavaksi pitää yhteyttä Suomeen. Kaksoiskansalaisuus on auttanut ulkosuomalaisia arjen elämässä, yhteydenpidossa Suomeen ja helpottanut mahdollista paluuta Suomeen.

Ulkosuomalaisten passinhankintaan liittyviä prosesseja tulee helpottaa (kymmenen vuoden passi, passin hinnan kohtuullistaminen, passinhaku digitaaliseksi). Lisäksi kansalaisuuslakia tulee muuttaa niin, että syntyperäinen Suomen kansalainen, joka on myös jonkin toisen valtion kansalainen, säilyttää automaattisesti Suomen kansalaisuuden eikä hänen enää tarvitsisi todistaa riittävää yhteyttä Suomeen säilyttääkseen Suomen kansalaisuuden. Edelleen kansalaisuuslakia tulisi muuttaa siten, että myös syntyperäisten entisten tai nykyisten Suomen kansalaisten jälkeläiset (18 vuotta täyttäneet henkilöt) ja heidän alaikäiset lapsensa saavat Suomen kansalaisuuden ilmoitusmenettelyllä.

Tavoite 5: Suomalaisen identiteetin ja äidinkielen säilyttäminen ja vahvistaminen

Suomi-Seuran ulkosuomalaisnuoria koskeva selvitys osoittaa, että nuorten siivet vievät maailmalle, mutta yhteys Suomeen halutaan säilyttää. Ulkosuomalaisnuoret haluavat opettaa lapsilleen suomen kielen ja kulttuurin. He toivovat verkostoitumista ja kokevat, että ulkosuomalaisuus pitäisi huomioida paremmin Suomessa. Myös ulkosuomalaisperheiden kuulemisessa nousi esille Suomen kielen ja kulttuurin ylläpitämisen tärkeys. Muuttuva ulkosuomalaisuus -tutkimuksen tulokset kertovat niin ikään, että suomalaisuus ja yhteydet Suomeen koetaan erittäin tärkeiksi myös pitkään ulkomailla asuneiden keskuudessa. Oma äidinkieli on erittäin tai melko tärkeä 95 % vastaajista. Sen rinnalla arvostetaan kansainvälisyyttä ja eurooppalaisuutta, eikä näitä nähdä toisiaan poissulkeviksi.

Ulkosuomalaisia koskevat selvitykset ja kuulemiset osoittavat myös, että lasten äidinkielen oppimiseen liittyvistä palveluista tarvitaan enemmän tietoa. Kaksikielisyys ja Suomen kielen kulttuurin ylläpitäminen maailmalla ovat keskeisiä teemoja (mm. E-kirjojen lainausmahdollisuus, kulttuuritapahtumien striimaus). Mitä varhaisemmin ja vahvemmin lapset saadaan linkitettyä Suomen kieleen ja kulttuuriin, sitä matalampi on kynnyks palata Suomeen opiskelemaan ja työelämään. Lasten ja nuorten rinnalla myös aikuiset tarvitsevat suomen- ja ruotsin kielen koulutusta. Mahdollistamalla ulkosuomalaisten äidinkielen opetus vahvistetaan suomalaista identiteettiä sekä ulkosuomalaisten kielellisen ja kulttuurisen yhteyden säilyttämistä Suomeen.

Ulkosuomenruotsalaisille järjestetyssä kuulemisessa nousi esille suomenruotsalaisen identiteetin ylläpitämisen merkitys monikielisissä perheissä. Jokaisella tulisi olla mahdollisuus vaalia kielellisiä oikeuksiaan asuinpaikasta riippumatta.

Suomi-koulut

Tutkimuksissa, kuulemisissa ja Suomi-Seuran ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselmissa Suomi-koulujen merkitys korostuu. Maailmalla toimivilla noin 140 Suomi-koululla noin 40 maassa on tärkeä merkitys kielen ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Koulujen tarkoituksena on tukea lasten ja nuorten suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin oppimista sekä hankitun kielitaidon säilyttämistä. Ruotsinkieliset ulkosuomalaislapset ja -nuoret voivat vastaavasti opiskella ruotsia Ruotsi-kouluissa. Suomi-kouluissa annettavan opetuksen tavoitteena on saavuttaa riittävä kielitaito sukulaisuussuhteiden ylläpitämiseksi, mutta usein tavoitellaan myös menestyksellistä siirtymistä opintoihin ja työelämään Suomeen.

Suomi-koulujen tilannetta selvitettiin opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa työryhmässä 2018-19. Työryhmän loppuraportti <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161703> sisältää Suomi-kouluihin liittyviä kehittämisohjelmia, jotka on osittain kirjattu myös Suomi-Seuran ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselmiin. Muistion kehittämisohjelmista todetaan Suomi-kouluista seuraavaa:

Kehittämisohjelma 6: Varmistetaan Suomi-koulujen saaman valtionavustuksen riittävä taso. Suomi-koulujen eduskunnalta saama määräraha on vaihdellut vuosittain. Suomi-koulujen toimintaa kehitetään siten, että se tavoittaa myös vuosiluokkien 7–9 oppilaita. Käsiteltäviä sisältöjä tehdään vaativammiksi ja kehitetään mahdollisuutta opiskella suomen kieltä ja kulttuuria myös verkossa jollain keveämmällä tavalla, unohtamatta lähiopetuksen

merkitystä. Opetushallitus on suosittanut, että Suomi-koulut laativat Suomi-koulujen opetussuunnitelmasuosituksista 2015 hyödyntäen koulukohtaiset opetussuunnitelmat. Suomi-koulujen koulukohtaisista opetussuunnitelmista laaditaan määrällinen ja laadullinen kartoitus, jonka pohjalta voidaan yhtenäistää ja vahvistaa Suomi-koulujen opetuksen vaikuttavuutta ja laatua. Opetushallituksen päätös Suomi-koulujen valtionavustusten myöntämisperusteista vuodelta 2001 päivitetään. Päivityksen yhteydessä otetaan tarkasteluun oppilasryhmän muodostamisen perusteet mukaan lukien valtionavustukseen oikeuttavan ryhmäkoon pienentäminen ja mahdollisuus ottaa alle 3-vuotiaat lapset valtionavustuksen piiriin.

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta (VaVM 36/2020 vp) on myös mietinnössään kiinnittänyt huomiota mm. Suomi-koulujen rahoitukseen:

Suomi-kouluilla on tärkeä merkitys ulkomailla asuvien suomalaisten perheiden ja lasten kielellisen ja kulttuurisen osaamisen kehittymisessä ja ylläpitämisessä, minkä lisäksi koulut ovat myös tärkeitä ulkosuomalaisten kohtaamispaikkoja. Kouluja on jo noin 140, ja ne toimivat noin 40 maassa. Myös Kansanvalistusseuran ylläpitämällä Etäkoulu Kulkurilla on tärkeä merkitys ulkomaille muuttaville lapsille, sillä perusopetusikäisille lapsille tarkoitettu verkkokoulu on saavutettavissa kaikkialla maailmassa. Etäkoulu Kulkurin ja sen ruotsinkielisen vastinkoulun (Nomadskolan) tuottamaa materiaalia hyödynnetään myös kotimaassa, ja sen osaamista voitiin hyödyntää mm. viime keväänä, kun peruskoulut siirtyivät etäopetukseen.

Edellä mainittujen koulujen rahoitus on jatkuvasti riittämätön niiden tarpeisiin nähden, ja toimintaa on rahoitettu useina vuosina eduskunnan myöntämillä kertaluonteisilla lisämäärärahoilla. Valiokunta pitää välttämättömänä, että toiminnan rahoitus saadaan pysyvästi kestäväälle pohjalle.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös Suomi-koulujen tuki ry:n toimintamahdollisuuksien turvaamiseen. Suomi-koulujen tuki ry:n tehtävänä on mm. Suomi-koulujen pedagoginen kehittäminen ja tukeminen, ja se laatii myös opetusmateriaalia ja järjestää Suomi-koulujen opettajien jatkokoulutusta. Yhdistys toimii pääosin talkoovoimin ilman palkattuja työntekijöitä, mikä ei saadun selvityksen mukaan anna riittäviä mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseen.

Ulkosuomalaisyhteisöt ja -media

Maailmalla toimii noin 1500 ulkosuomalaisyhteisöä ja useita kymmeniä ulkosuomalaismedioita, jotka ylläpitävät suomen kieltä ja kulttuuria. Ulkosuomalaisyhteisöt järjestävät vuosittain satoja tapahtumia Suomen ja suomalaisuuden kunniaksi. Ulkosuomalaisille suunnatulla journalismilla on merkittävä rooli maailmalla olevien suomalaisten elämässä: oikean tiedon saaminen omalla äidinkielellä on jokaisen oikeus. Ulkosuomalaismedialla on myös tärkeä tehtävä Suomen tunnetuksi tekemisessä ja Suomi-kuvan muodostamisessa ulkomailla. Ulkosuomalaisyhteisöjen ja -median tukea Suomi-Seuran kautta tulee jatkaa.

Suomi-Seura kehittää ulkosuomalaistoiminnan vuosikelloa ja toivoo valtionhallinnolta viestinnällistä yhteistyötä globaalin ulkosuomalaistoiminnan näkyväksi tekemiseksi.

Tavoite 6: Ulkosuomalaisten koulutuspalvelujen kehittäminen

Koulutuksen ja nyt myös etäopetuksen mallimaana Suomella on kaikki edellytykset ulottaa koulutuspalvelut ulkomaille ja mahdollistaa elinikäinen oppiminen maailmalla oleville suomalaisille. Suurin osa suomalaisista asuu maissa ja alueilla, joissa lähiopetusta ei ole tarjolla omalla äidinkielellä. Kaikille saavutettavissa olevaa

äidinkielellä tapahtuvaa perusopetusta voidaan antaa vain etänä. Yksi mahdollinen ratkaisu on, että Etäkoulu-Kulkurin / Nomadskolan ulkomailla asuvien perusopetusikäisten oppilaiden etäopetus otetaan perusopetuslain piiriin. Myös eduskunnan valtiovarainvaliokunta (VaVM 36/2020 vp) on mietinnössään kiinnittänyt huomiota mm. etäkoulutukseen liittyvään rahoitukseen (katso tavoite 5).

Suomella on viisi ulkomaankoulua (Aurinkorannikko, Tallinna, Tartto, Pietari, Moskova). Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 17.12.2018 työryhmän pohtimaan ulkomaankoulujen asemaa ja tulevaisuutta. Työryhmän toimikausi oli 17.12.2018–31.5.2019.

Opetus- ja kulttuuriministeriötä on pyydetty selkeyttämään ja tarkentamaan tulkintaansa Suomen ulkomaankoulujen oppilaskohtaisesta rahoituksesta ja kotikuntalain vaatimuksesta. Suomen kansalaisten joustava koulunkäynti suomalaisessa koulutusjärjestelmässä on turvattava myös Suomen ulkomaankouluissa koko oppilaan ja opiskelijan koulunkäynnin ajan.

Koulutuspalvelujen kehittäminen on tärkeää paluumuuttajille, sillä hyvä kielitaito on sujuvan paluumuuton edellytys. Ulkosuomalaislapsille ja –nuorille tarjottavaa kesäleiritoimintaa tulee tukea.

Tavoite 7: Ulkosuomalaisten hyvinvoinnin edistäminen

Ulkomaille muuttaneista suomalaisista noin 10 % on alle 14-vuotiaita. (Tilastokeskus). Muutto ja ulkomailla asuminen vaikuttaa koko perheen elämään. Sopeutuminen uuden asuinmaan kulttuuriin on henkisesti raskas ja pitkä prosessi (Warinowski 2012).

Tutkimustulokset osoittavat, että ulkosuomalaisten ylijääminen arki on vaikeutunut koronapandemian ja Brexitin myötä. Tällä on ollut negatiivisia vaikutuksia ulkosuomalaisten hyvinvointiin.

Hyvinvoinnin kannalta merkittävää on se, että ulkosuomalaiset löytävät oikeiden palvelujen ja informaatiokanavien äärelle. Muuttuva ulkosuomalaisuus -tutkimus toi esille kohdennettuja palvelu- ja informaatiotoiveita kaikkiin demografisiin ryhmiin liittyen. Toimintaa ja informaatiota toivotaan enemmän eläkeläisille, lapsiperheille, nuorille ja perheettömille. Suomi-Seura on julkaissut syksyllä 2020 nuoretmaailmalla.fi, senioritmaailmalla.fi ja perhemaailmalla.fi -verkkosivustot. Niiden tunnetuksi tekemistä edistäisi viestinnällinen yhteistyö valtionhallinnon ja eri ulkosuomalaistoimijoiden kanssa.

Tutkimustulosten mukaan maailmalla oleville suomalaisille suunnatut palvelut on suunniteltava koko perheelle. Ulkosuomalaisille palveluita tarjoavia toimijoita on Suomi-Seuran lisäksi mm. Suomen Merimieskirkko ry, Evankelisluterilaisen kirkon ulkosuomalaistyö, Suomi-koulut, Kansanvalistusseura (Etäkoulu Kulkuri ja Nomadskolan) ja Perhe maailmalla –hanke, joka siirtyy Suomi-Seuralle vuoden 2022 alussa.

Siivet vievät, juuret Suomessa -kyselyssä ulkosuomalaisnuorilta kysyttiin, olisivatko he kiinnostuneita olemaan yhteyksissä toisten ulkosuomalaisten kanssa. Enemmistö kyselyyn vastanneista toivoi ulkosuomalaisnuorten keskinäistä yhteydenpitofoorumia. Keskustelufoorumit todettiin hyödyllisiksi tiedonvaihtokanaviksi yhdessä videoiden ja blogien kanssa. Vastauksissa korostui kokemuksellisen tiedonsaannin merkitys etenkin silloin, kun Suomessa ei ole sukulaisia tai ystäviä. Keskustelufoorumien kautta voitaisiin jakaa käytännön tietoa sekä myös työhön liittyviä tietoja. Vastauksissa tuotiin esille toive saada nuoret yhteen, jotta he voivat jakaa kokemuksiaan. Erilaiset live-tapahtumat niin Suomessa kuin muualla saivat kannatusta. Tapahtumat voisivat olla matalan kynnyksen tapahtumia, kuten konsertteja, urheilutapahtumia tai teemailtoja. Vastauksissa ehdotettiin leirejä, kerhoja sekä yliopistojen ja muiden oppilaitosten kanssa tehtävän yhteistyön hyödyntämistä.

Ulkosuomalaisensenioreille järjestetty kuuleminen osoitti, että Suomeen pidetään säännöllisesti yhteyttä. Seniorit toivovat mahdollisuutta sähköiseen kirjastokorttiin sekä laajempaa Yle Areenan ohjelmatarjontaa. Suomen Merimieskirkolla on Iso-Britanniassa ja Aurinkorannikolla (määräaikainen) sosiaalikuraattori, joiden palveluja pidetään erittäin tärkeinä ja niille toivotaan jatkuvuutta.

Suomi-Seuran seniorineuvonnan ulkosuomalaisen ikääntymissuunnitelma -konsepti on saanut hyvän vastaanoton ulkosuomalaisten keskuudessa. Ulkosuomalaisen ikääntymissuunnitelma -ryhmiä tuetaan ryhmä- sekä ryhmänohjaajan käyttöön kootuilla työskentelymateriaaleilla. Uusia ikääntymissuunnitelmaryhmiä syntyy aina uuden ikääntyvän sukupolven tarpeisiin. Ulkosuomalaisen ikääntymissuunnitelma -konseptin tunnettuutta pyritään laajentamaan edelleen ja kartoittamaan vapaaehtoisia ikääntymissuunnitelmaryhmien ohjaajiksi. Tästä mahdollisuudesta tulee tiedottaa laajemmin.

Ulkomailla on Suomi-koteja (seniorikoteja), joilla on erittäin suuri merkitys alueella oleville suomalaisille. Lisäkartoitusta tarvitaan suomalaissenioritilanteesta maailmalla.

Tavoite 8: Sujuvan paluumuuton edistäminen

Tällä vuosituhanella keskimäärin 9 000–10 000 Suomen kansalaista on vuosittain muuttanut ulkomaille. Huippuvuonna 2016 määrä oli 11 710. Luku on ollut suurempi kuin Suomeen palaavien määrä.

Vuonna 2020 tapahtui merkittävä käänne Suomen muuttoliikkeessä: Suomen kansalaisten nettomaahanmuutto oli pitkästä aikaa positiivinen. Muuttovoitto oli 1 657. Suomen väkiluku kasvoi 10 854 hengellä vuonna 2020. Kasvu selittyy muuttovoitolla ulkomailta. (Tilastokeskus)

Sekä korkeakoulututkinnon että tieteellisen jatkotutkinnon suorittaneiden maastamuutto on ollut viime vuosikymmenellä suurempi kuin Suomeen muuttaneiden vastaavien henkilöiden maahanmuutto. Aivovuoto on todellinen.

Muuttuva ulkosuomalaisuus –tutkimuksen mukaan lähes puolet vastaajista oli harkinnut paluuta Suomeen. Myös Suomi-Seuran toteuttaman selvityksen mukaan Suomi houkuttelee nuoria paluumuuttamaan muun muassa turvallisuutensa, hyvän koulutuksensa ja terveydenhuoltojärjestelmänsä ansiosta. Puhuttaessa työperäisestä maahanmuutosta ulkosuomalaiset ovat vielä kovin näkymätön ryhmä. Monet paluumuuttajat kokevat, että ulkomailla hankittua tutkintoa, työkokemusta, kielitaitoa ja verkostoa ei hyödynnetä Suomessa.

Siivet vievä, juuret Suomessa -kyselyssä ulkosuomaisnuorilta kysyttiin, mihin asioihin nuoret toivovat ohjausta ja neuvontaa mahdolliseen paluumuuttoon liittyvissä asioissa. Lähes puolet vastaajista toivoi apua työpaikan etsimiseen. Työnsaantiin liittyvissä avovastauksissa tulivat esille myös verotukseen ja tutkinnon tunnistamiseen liittyvät tekijät. Vastaajista lähes 40 % toivoi apua muuttoon liittyvissä käytännön kysymyksissä. Asumiseen liittyvät tekijät tuotiin esille myös vastauksissa. Monissa vastauksissa muuttoon todettiin vaikuttavan keskeisesti myös ulkomaalainen puoliso ja hänen mahdollisuutensa työllistyä ja oppia suomen kieltä. Vastaajista kolmasosa ilmoitti toivovansa ohjausta ja neuvontaa sosiaalietuuksiin liittyvissä asioissa. Myös Suomen kielen ja kulttuurin oppimiseen toivottiin ohjausta ja tukea.

Suomi-Seuran järjestämässä ulkosuomalaisperheiden kuulemiseen osallistuneiden lapsista oli jo muuttanut Suomeen tai haaveili muuttavansa Suomeen opiskelemaan ”heti kun on mahdollista.” Kuulemisessa todettiin, että lapsille Suomi näyttäytyy ”satumaana.” Kuulemisessa nousi myös esille paluumuuttajien lasten kokema koulukiusaaminen Suomessa, johon Suomen opetusviranmaisten tulisi puuttua.

Maailmalla olevien suomenruotsalaisten mielestä Suomi on suomenkielistynyt, mikä nähtiin paluumuuttoa hidastavana tekijänä.

Suomi tarvitsee paluumuuttajia riittävän työvoiman takaamiseksi tulevaisuudessa. Ulkosuomalaisten osaajien tietotaidon arvostusta, kysyntää ja saatavuutta Suomessa tulee lisätä. Suomella on hyvä maine maailmalla ja kaikki edellytykset olla houkutteleva vaihtoehto asuinmaana ulkosuomalaisille. Siihen ei pidä kuitenkaan tuudittautua vaan ulkosuomalaisten osaajien houkutteleva Suomeen edellyttää, että koko ulkosuomalaisperhe otetaan huomioon. Myös ulkomailla suoritettavien tutkintojen tunnustamiseen on kiinnitettävä huomio

Väestöpoliittisen selvityksen yhtenä muuttopolitiikkalinjauksena esitetään, että paluumuuttoa rohkaistaan ja ulkosuomalaisiin luodaan laajempia viestintäkanavia. (Rotkirch, 2021). Kansainvälisiä, paluumuuttoon rohkaisevia malleja on selvitettävä.

Suomeen muuttavien integroimiseen nopeammin suomalaiseen yhteiskuntaan edellyttää valtionhallinnolta konkreettisia toimia. Valtaosassa ulkosuomalaisten perheissä puoliso on ulkomaalainen. Oma ja puolison työllistyminen sekä lasten kielitaito ovat sopeutumiseen merkittävästi vaikuttavia tekijöitä. Ulkosuomalaisille on kehitettävä tietotaidon ja työpaikkojen kohtauttamispalveluita sekä kotouttamispalveluja, jotka palvelevat ulkosuomalaisia paluumuuttajia ja heidän mahdollisia ulkomaisia perheenjäseniään. Paluumuuttajilla on arvokasta kokemusta useamman kulttuurin keskellä elämisestä ja erilaisiin yhteiskuntiin kotoutumisesta. Paluumuuttajien kokemusasiantuntijuutta tulisi hyödyntää.

Talent Boost –ohjelmaan sekä muihin kansainvälisiin hankkeisiin tulee sisällyttää myös ulkosuomalaiset. Suomi-Seuran Osaajaväylä Suomeen -hanke pyrkii osaltaan siihen, että paluumuuttajien tietotaito tunnustetaan ja tunnustetaan ja että se pääsee käyttöön.

Kansainvälisten ulkosuomalaisperheiden paluumuuttoa helpottaa se, että Suomen hallitus on syyskuussa päättänyt pitkäaikaisen D-viisumin käyttöönotosta ja samalla luonut erityisasiantuntijoille ja startup-yrittäjille sekä heidän perheenjäsenille nopeamman reitin saapua maahan. Tulevaisuudessa D-viisumi voidaan seuraavaksi laajentaa myös tutkijoihin ja opiskelijoihin.

Tavoite 9: Ulkosuomalaisuutta koskevan tutkimustiedon lisääminen

Muuttuva ulkosuomalaisuus -tutkimus osoittaa, että ulkosuomalaisuus on muutoksessa ja että tarvitsemme lisätietoa maailmalla olevista suomalaisista. Säännöllisesti toteutettava tutkimus tuo tutkimustietoa ulkosuomalaisista mm. myös tuleville ulkosuomalaisstrategiakausille.

Kuten Muuttuva ulkosuomalaisuus -tutkimuksessa todetaan, tutkimuskentällä on aukkokohtia erityisesti globaaliin suomalaisuuteen kytkeytyviä ilmiöitä koskien. Ulkosuomalaisuus on yhä moniulotteisempaa, minkä vuoksi tarvitaan syvällisempää identiteettikysymyksiin kytkeytyvää ymmärrystä ulkosuomalaisista muun muassa kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisena joukkona. Myös ulkosuomalaisen osaajapotentialin hyödyntämisen kannalta ymmärryksen lisääminen sellaisista globaaliin suomalaisuuteen liittyvistä ilmiöistä, kuin monipaikkainen elämäntapa, ylitajainen työ ja kausisiirtolaisuus, on tarpeen.

Tavoite 10: Ulkosuomalaiset Suomen elinkeinoelämän, vienninedistämisen, kestävän kehityksen ja hyvinvoinnin tukena

Muuttuva ulkosuomalaisuus -tutkimus osoittaa, että tämän päivän ulkosuomalaisia leimaa moninaisuus. Ulkosuomalaiset ovat kielellisesti, kansalaisuudeltaan, kulttuurisesti ja koulutuksen puolesta hyvin monimuotoinen ryhmä. Ulkosuomalaisten piirissä on erittäin korkeaa osaamista ja asiantuntemusta. Yksi keskeisistä muutoksista ulkosuomalaisuuden historiallisessa kuvassa näkyikin muuttajien koulutustaustassa. Nykyiset ulkomaille muuttajat ovat keskimääräistä koulutetumpia ja heidän muuttonsa liittyy usein koulutuksen hankkimiseen.

Tämän päivän ulkosuomalaiset muodostavat globaalin verkoston, jonka piirissä on erittäin korkeaa osaamista ja asiantuntemusta, mutta joka säännönmukaisesti sivuutetaan suomalaisissa keskusteluissa. Digitaalinen kehitys on mahdollistanut monipaikkaiset ja paikkariippumattomat työnteot sekä entistä sujuvamman ylijärjestyksen osaamisen hyödyntämisen. Näitä mahdollisuuksia tulisi hyödyntää, jotta ulkosuomalaisten osaaminen saadaan Suomessa aktiiviseen käyttöön. Digitalisaation hyödyntäminen on myös kestävä kehityksen periaatteiden mukaista.

Ulkomailla asuvien suomalaisten osaajaverkosta tulee vahvistaa ja toimia pääosin englanniksi, jotta se tavoittaisi myös toisen ja kolmannen polven ulkosuomalaiset. Valtionhallinnossa ulkosuomalaisasiat tulee sijoittaa olemassa oleviin globaaleihin Suomi-verkostoihin. Esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön perustama Team Finland Knowledge -verkosto toimii eri maanosissa Suomen edustustojen yhteydessä ja tekee arvokasta maakuvaustyötä, jotta Suomi näyttäytyy houkuttelevana maana osaajille, ja rakentaa yhteyksiä osaamisen ja innovaatioiden viennille. Sitomalla ulkosuomalaisasiat tähän kontekstiin olisi mahdollista panostaa osaamisen ja innovaatioiden viennin ohella osaamisen tuontiin ja pitää näin kiinni Suomelle arvokkaista ulkosuomalaisista osaajista. Ulkosuomalaisasioille voitaisiin nimetä myös oma teemasuurlähettiläs samaan tapaan kuten koulutusviennille ja ihmisoikeuksille.

Sitä työtä, jota esimerkiksi the Friends of Finland -projektin ja Business Finlandin Good news from Finland -sivuston puitteissa on tehty, tulee jatkaa vahvistaen yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Suomi-Seura haluaa osaltaan olla nostamassa ulkosuomalaisten osaajien tietotaidon arvostusta Suomessa niin verkostojen kehittäjänä, tapahtumien järjestäjänä kuin myös viestinnällistä yhteistyötä tekemällä.

Tavoite 11: Ulkosuomalaismyönteisen asenneilmapiirin edistäminen

Ulkosuomalaispalveluiden mukaan ulkosuomalaiset kokevat, että ulkomailla hankittua koulutusta ja kokemusta ei aina arvosteta Suomessa. Kansainvälisen osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen on syytä panostaa. Positiivisella viestinnällä ja tietoisuuden lisäämisellä ulkosuomalaisista myötävaikutetaan ulkosuomalaismyönteiseen asenneilmapiiriin Suomessa. Monen paluumuuttajan mukana Suomeen muuttaa kansainvälinen, monikielinen perhe, mikä on tärkeää huomioida myös viestinnällisesti. Ulkosuomalaisosaajien ja -asiantuntijoiden paluumuuttoon on toimenpitein ja asenteellisesti panostettava.

SUOMI-SEURA RY:N ESITYKSIÄ VALTIONHALLINNON TOIMENPITEIKSI:

Tavoite 1: Ulkosuomalaisasioiden tehokas ja selkeä koordinaatio valtionhallinnossa

- Toimi: Ulkosuomalaisasioista vastaavan viranomaisen nimeäminen valtionhallintoon
- Toimi: Ulkosuomalaisstrategian edistäminen ja säännöllinen seuranta ja raportointi
- Toimi: Säännöllinen viestintä ajankohtaisista ulkosuomalaisasioista ja viestinnällinen yhteistyö eri ulkosuomalaistoimijoiden kanssa

Tavoite 2: Ulkosuomalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen

- Toimi: Selvitetään ulkosuomalaisten äänestysolosuhteiden kehittämismahdollisuudet osana Suomen vaalilainsäädännön kokonaisuudistamista
- Toimi: Kirjeäänestysprosessin sujuvoittaminen

Tavoite 3: Sujuvat palvelut ulkosuomalaisille, mahdollisuus asioida ajasta ja paikasta riippumatta

- Toimi: kaikille kansalaisille mahdollisimman helppokäyttöinen, turvallinen ja maksuton tunnistautumistapa Suomen julkisiin palveluihin asuinmaasta riippumatta.
- Toimi: Ulkосуomalaisille oma palveludeski" tai App, josta löytyisi kohdennetusti ulkосуomalaisille suunnattua tietoa
- Toimi: Ulkосуomalaisten passinhakuun ja myöntämiseen liittyvien prosessin sujuvoittaminen ilman kohtuuttomia kustannuksia
- Toimi: Matkustusilmoitusjärjestelmään lisätään myös Suomi kohdemaaksi. Lisätään tiedottamista matkustusilmoitusjärjestelmän käytöstä.

Tavoite 4: Suomen kansalaisuuden merkitys, kansalaisuuskyvykset

- Toimi: Suomen kansalaisuuden säilyttäminen 22-vuotiaana ilman erillistä ilmoitusmenettelyä (SM: ei muutoksia, tiedottamista lisätään)
- Toimi: Kansalaisuuslakia muuttaminen siten, että myös syntyperäisten entisten tai nykyisten Suomen kansalaisten jälkeläiset (18 vuotta täyttäneet henkilöt) ja heidän alaikäiset lapsensa saavat Suomen kansalaisuuden ilmoitusmenettelyllä.

Tavoite 5: Suomalaisen identiteetin ja äidinkielen säilyttäminen ja vahvistaminen

- Toimi: Suomi-koulut laativat strategian toimintansa kehittämiseen. Lisäksi kartoitetaan tieto- ja viestintäteknologian laajempaa hyödyntämistä Suomi-koulujen toiminnassa ulkосуomalaisten kieli- ja kulttuuriosaamisen turvaamiseksi sekä kielikasvatuksen lisäämiseksi perinteisen opetuksen lisänä.
- Toimi: Varmistetaan Suomi-koulujen saaman valtionavustuksen riittävä taso. Suomi-koulujen toimintaa kehitetään vastaamaan eri ikäluokkien tarpeita mukaan lukien alle 3-vuotiaat lapset.
- Toimi: Ulkосуomalaisyhteisöjen kulttuuritoiminnan ja ulkосуomalaismedian tukemista jatketaan. Tehdään viestinnällistä yhteistyötä valtionhallinnon kanssa globaalien ulkосуomalaistoiminnan näkyväksi tekemiseksi.

Tavoite 6: Ulkосуomalaisten koulutuspalvelut

- Toimi: Laaditaan yhteistyössä eri tahojen (Suomi-Seura ry, Suomi-koulujen tuki ry, Opetushallitus) kanssa kokonaisselvitys eri toimijoista ja toimintamuodoista (myös etä- ja verkko- opetus), jotka toteuttavat suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin opetusta ulkomailla.
- Toimi: Otetaan ulkосуomalaiset mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälisiin koulutushankkeisiin.
- Nykyistä saavutettavamman, suunnitelmallisen ja laadukkaan ulkomaille suuntautuvan etäperusopetuksen kehittämismahdollisuudet ja muutostarpeet selvitetään sekä toimintaedellytykset varmistetaan.
- Toimi: Laaditaan kokeilulainsäädäntöehdotus ulkomailla asuvien oppilaiden etäopetukseen.
- Toimi: Opetus- ja kulttuuriministeriö selkeyttää ja tarkentaa tulkintaansa Suomen ulkomaankoulujen oppilaskohtaisesta rahoituksesta ja kotikuntalain vaatimuksesta. Suomen kansalaisten joustava koulunkäynti suomalaisessa koulutusjärjestelmässä on turvattava myös Suomen ulkomaankouluissa koko oppilaan ja opiskelijan koulunkäynnin ajan.

Tavoite 7: Ulkосуomalaisten hyvinvoinnin edistäminen

- Toimi: Ulkosuomalaisten hyvinvointiin liittyviä palveluita tarjoavien toimijoiden kanssa tehtävä viestinnällinen yhteistyö (Suomi-Seura ry, Suomen Merimieskirkko ry, Kansanvalistusseura, Suomen evankelisluterilaisen kirkon ulkosuomalaistyö etc.)
- Toimi: Säännöllinen eri demografisten ryhmien tarpeiden kartoitus yhteistyössä ulkosuomalaistoimijoiden kanssa (vrt. tavoite 9)

Tavoite 8: Sujuvan paluumuuton edistäminen

- Toimi: Yhteistyön kehittäminen työvoimahallinnon (TEM, TE-keskus) ja muiden toimijoiden (Suomi-Seura ry) kanssa paluumuuttajien ja paluumuuttajaperheiden sujuvan palvelupolun luomiseksi. Lasten ja nuorten sopeutumiseen kiinnitettävä erityisesti huomiota.
- Toimi: Paluumuuttoa edistävät konkreettiset kohderyhmäkohtaiset toimenpiteet (opiskelijat, yrittäjät, tutkijat, eri alojen osaajat ja ammattilaiset, etätyön mahdollisuudet).
- Toimi: Kansainvälisten, paluumuuttoon rohkaisevien mallien ja toimenpiteiden kartoittaminen ja hyödyntäminen Suomessa

Tavoite 9: Ulkosuomalaisuutta koskevan tutkimustiedon lisääminen

- Toimi: Toteutetaan säännöllisesti ulkosuomalaisuuteen liittyvä laaja tutkimus
- Toimi: Paluumuuttoon, ulkosuomalaislapsiin; -nuoriin ja -senioreihin liittyvän tutkimustiedon lisääminen

Tavoite 10: Ulkosuomalaiset Suomen elinkeinoelämän, vienninedistämisen, kestävän kehityksen ja hyvinvoinnin tukena

- Toimi 1: Ulkosuomalaisverkostojen hyödyntäminen kaikessa vienninedistämisessä ja elinkeinoelämän kehittämisessä
- Toimi 2: Ulkosuomalaisasioiden linkittäminen olevassa oleviin valtionhallinnon globaaleihin verkostoihin ja vastuutoimijoiden nimeäminen

Tavoite 11: Ulkosuomalaismyönteisen asenneilmapiirin edistäminen

- Toimi: Viestintäyhteistyö ja kampanjat valtionhallinnon, Suomi-Seura ry:n ja muiden ulkosuomalaistoimijoiden kanssa